

ESITYS SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖLLE APTEEKKIEN JA TERVEYDENHUOLLON INTREGAATION VAHVISTAMISESTA KULUVALLA HALLITUSKAUDELLA

Suomen pitkään jatkunut heikko taloustilanne ja väestön ikääntyminen kasvattavat terveydenhuollon tehostamispaineita. Palveluja on tuotettava nykyistä kustannustehokkaammin ja terveysongelmiin on puututtava aiempaa varhaisemmin ja ennaltaehkäisevästi. Julkinen sektori ei selviä tästä yksin, vaan koko terveydenhuollon osaaminen on otettava täysimääräisesti käyttöön.

EU:n tilastoviranomaisen Eurostatin elokuussa julkaiseman tilaston mukaan Suomessa hoitoon pääsy on EU-maista toiseksi vaikeinta. Tilaston mukaan viime vuonna 12,4 prosenttia kansalaisista ei saanut hoitoa sitä tarvitessaan. Lisäksi taloudellisella asemalla on Suomessa iso vaikutus hoitoon pääsyyn. THL:n (2024) raportin mukaan potilailla on eniten ongelmia yhteyden saamisessa terveydenhuoltoon.

Apteekit ovat maan käytetyin ja useimmille myös lähin terveysterveyspalvelu. Apteekkien farmaseuttinen työ tuottaa julkiseen terveydenhuoltoon arviolta 855 miljoonan euron vuotuiset säästöt (EsiOR Oy, 2024). Siitä huolimatta hyödynnämme apteekkien palveluja terveydenhuollon tukena kansainvälisesti vertaillen niukasti. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa Pharmacy First -palvelu ohjaa potilaita apteekkiin lievien terveysvaivojen arvioon ja hoitoon tai kiireelliseen reseptilääkkeen uusintatoimitukseen.

Talousanalyysit (mm. Iso-Britanniasta, Kanadasta ja Espanjasta) osoittavat farmasistin konsultaation olevan lääkärikäyntiä edullisempi ja järjestelmätasolla kustannuksia säästävä. Myös asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä nopeaan hoitoon pääsyyn ja lisäksi palvelu vapauttaa lääkäriaikoja niitä eniten tarvitseville. Jotta apteekkien ja terveydenhuollon yhteistyötä voidaan hallitusohjelman mukaisesti tehostaa, apteekkien matalan kynnyksen terveysterveyspalveluille on luotava kansalliset rakenteet ja rahoitusmalli.

Selvitys apteekkien matalan kynnyksen terveysterveyspalveluista

Ehdotamme, että Sosiaali- ja terveysministeriö käynnistää selvityksen koskien apteekkien matalan kynnyksen terveysterveyspalveluita. Selvityksessä luotaisiin rakenteet kansalliselle toimintamallille ja rahoitukselle. Selvityksen voisi toteuttaa ulkopuolisen selvityshenkilön voimin.

Hallitusohjelmaan on kirjattu apteekkien roolin tunnistaminen osana terveydenhuoltojärjestelmää ja apteekkien suuri merkitys potilaan onnistuneeseen lääkehoidon toteutumisessa. Selvitys tukisi apteekkien roolin tunnistamista ja mahdollistaisi apteekkien laajemman hyödyntämisen osana terveydenhuollon palvelujärjestelmää.

Apteekkien tuottama palvelu voisi toimia matalan kynnyksen ensikontaktina, jonne potilaita ohjataan kansainvälisten mallien mukaisesti arvioon ja hoitoon esimerkiksi hengitystieoireiden, verenpaineen seurannan, virtsatieinfektion, lievien silmätulehdusoireiden, ihottumien tai pienten haavojen osalta. Palvelu voisi sisältää esimerkiksi asiakkaan oirearvion (triage) ja mahdollisen hoidon, asianmukaisen

dokumentoinnin sekä tarvittaessa ohjauksen lääkärille.

Rakenteet

Selvityksessä tunnistettaisiin mahdolliset lainsäädännön muutostarpeet ja laadittaisiin ehdotus tarvittavista lainsäädäntömuutoksista.

Ammattiryhmien valtakunnallinen työnjako ja mahdollinen palveluohjaus tulisi myös sopia yhtenäisesti osana rakenteita ja palvelumallia.

Rahoitus

Osana selvitystä apteekkien matalan kynnyksen terveystalouksille tulisi määrittää rahoitusmalli, joka varmistaa kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun ja ohjaa asiointia tarkoituksenmukaisesti. Rahoitus voitaisiin toteuttaa esimerkiksi kansallisena apteekin konsultaatiokorvauksena (Kela/hyvinvointialue), jolloin asiointi on asiakkaalle maksutonta ja ohjaa käyttämään apteekkia lääkäriajan varaamisen sijaan. Kansainväliset esimerkit osoittavat, että ilman yhteiskunnan tukea palvelun käyttö jää helposti pienituloisilla matalaksi eikä järjestelmän täysi hyöty realisoidu.

Aikataulu

Ehdotamme, että selvitys kansallisesta toimintamallista aloitetaan syksyn 2025 aikana ja työ valmistuisi tämän hallituskauden aikana.

Risto Holma
Puheenjohtaja
Suomen Apteekkariliitto

Inka Puumalainen
Farmaseuttinen johtaja
Suomen Apteekkariliitto